

گسترش دامنه تعهدات قراردادی دولت ها در زمینه حقوق بشر

(بخش دوم و پایانی)

حقوق غیر قابل تعلیق بشر

دکتر جمشید ممتاز

در بخش نخست گفتار حاضر، مؤلف کوشیده به تحولاتی که در عرصه تعهدات بین المللی دولت ها در زمینه حقوق بشر رخ داده اشاره کند و با تفکیک این تحولات به تحولات افقی و عمودی، نمونه هایی از این موارد را عرضه کند. سخن مؤلف در بخش اول عمدتاً تا به تحولات افقی معطوف شد و در بخش حاضر به مقوله گسترش عمودی تعهدات حقوق بشری دولت ها می پردازد.

بر اساس این تحولات در حال حاضر شاهد یک سلسله طرح دعوا در محاکم بین المللی هستیم که می توان در این باره یکی دو مورد را مثال زد. به عنوان نمونه می توان به دعوی لوسایدو^(۱) اشاره کرد که منجر به رای دیوان اروپایی حقوق بشر در سال ۱۹۹۶ شد. این رای مربوط است به اشتغال قسمت شمالی جزیره قبرس توسط نیروهای ترکیه در سال ۱۹۷۴ و اقداماتی که توسط نیروهای قبرس شمالی انجام گرفت و افرادی حقوق بشری و تریبیان کنوانسیون اروپایی حقوق بشر را نقض می کردند. خاتم لوسایدو که اموال او گرفته شده بود و مورد ستم قرار گرفته بود دعوی در دیوان اروپایی حقوق بشر مطرح کرد. در این رای دیوان تصریح می کند که افراد مسؤل این اعمال تحت کنترل دولت ترکیه بودند دولت ترکیه می توانست جلوی این موارد نقض را بگیرد ولی این کار را نکرده است. درست است که این موارد نقض در سرزمین دولت ترکیه نبوده ولی در سرزمینی بوده که تحت کنترل و صلاحیت این دولت بوده است و لذا دیوان دولت ترکیه را محکوم می کند. موارد دیگری هم وجود دارد که توسط کردها در دیوان اروپایی حقوق بشر علیه ترکیه طرح دعوا شده است. یکی از این موارد ماجرای اوجلان است و مورد دیگر ماجرای افرادی است که در طول اشتغال قسمت شمالی عراق توسط نیروهای ترکیه مورد آزار قرار گرفتند. این موارد حکایت از این می کند که دیوان اروپایی حقوق بشر مصمم است اقدامات دولت های عضو در خارج

از سرزمین تحت حاکمیت خود نیز تابع حقوق بشر بوده و مبتنی بر تعهداتی باشد که این دولت ها در قالب کنوانسیون اروپایی حقوق بشر پذیرفته اند. بنابراین همه این موارد ثابت می کنند که دامنه شمول جغرافیایی تعهدات حقوق بشری بر اساس عملکرد محاکم افزایش یافته است و آنچه مسلم است اینست که دیگر نباید بگوییم افراد مقیم قلمرو و تابع صلاحیت، بلکه باید بگوییم افراد مقیم قلمرو و تابع صلاحیت. گسترش دامنه تعهدات به صورت عمودی آنچه گفته شد مربوط بود به گسترش دامنه تعهدات به صورت افقی. حال می خواهیم در خصوص گسترش دامنه تعهدات به صورت عمودی بحث کنیم یعنی تفسیر موسع ترتیبات کنوانسیون های حقوق بشری برای افزایش دامنه تعهدات دولت. یکسدم در این خصوص به دو مورد اشاره کنم؛ یکی مسائل مربوط به تعریف حقوق بنیادین بشر یا به عبارتی حقوق غیر قابل تعلیق و دوم مسائل مربوط به حق دادخواهی و حق طرح دعوا در مراجع قضایی داخلی دولت های عضو معاهدات بین المللی. در خصوص مسأله اول ابتدا می کنم به طرح ترتیباتی که در ماده ۴ میثاق ۱۹۶۶ حقوق مدنی و سیاسی آمده است. ماده ۴ میثاق فوق الذکر در بند ۱ مندرج در میثاق را به عنوان تعهدات غیر قابل تعلیق می کند فارغ از اینکه دولت متعهد در چه شرایطی قرار گرفته است (شرایط استثنائی، شرایط

اضطراری. در این مورد هم باز کمیته می گوید که اصل عدم تبعیض نیز باید جزو حقوق غیر قابل تعلیق محسوب گردد. حقوق اقلیت ها هم جزو حقوقی است که به هیچ وجه به دلیل وجود شرایط اضطراری نمی تواند نادیده گرفته شود. مسأله دوم حق دادخواهی است که در ماده ۱۴ میثاق آمده است. طبق این ماده دولت ها موظف هستند در تمام موارد حق دادخواهی را برای افرادی که در قلمرو آنان سکونت دارند بپذیرند. سؤالی که در اینجا مطرح می شود مربوط است به غنای عمومی و بلاشرط. آیا دولتی که عضو میثاق است و طبق آن تمام عاملین نقض حقوق بشر بر اساس کنوانسیون ها یا میثاق را مورد غنای قرار دهد؟ یعنی طرح دعوا بر علیه افراد قربانیان را نادیده بگیرد این امکان به قربانیان داده نشود؟ می کند. که از آن جمله می توان به قضیه ایی که بین افراد تبعه اروگوئه و دولت اروگوئه در کمیته حقوق بشر مطرح بود اشاره کرد. اروگوئه در کمیته حقوق بشر مطالبه نمود که دولت اروگوئه از حقوق دولت هایی است که بر رویکنل اختیاری میثاق حقوق مدنی و سیاسی را پذیرفته یعنی اتباع آن حق شرایطی اگر قربانیان نقض حقوق بشر باشند می توانند بعد از طی کردن مراحل قضایی داخلی، مانند حق حیات، منع شکنجه و... به جرأت می توان گفت که تعداد حقوقی که غیر قابل تعلیق است از تعداد انگشتان دست تجاوز نمی کند ولی در اینجا شاهد تحولاتی هستیم و کمیته حقوق بشر در افزایش تعداد حقوق غیر قابل تعلیق نقش بسزایی داشته است. می خواهیم اشاره به ملاحظه ای که کمیته حقوق بشر در تاریخ ۲۴ ژوئیه ۲۰۰۱^(۲) داشته است. منظور از «ملاحظه»، این است که کمیته حقوق بشر در مواردی موضع گیریهایی می کند و برخی از ترتیبات میثاق را تفسیر می کند. در تمام موارد این تفسیر، تفسیری است که منجر به افزایش دامنه تعهدات دولت ها می شود، یعنی تفسیر موسع صورت می گیرد. ملاحظه شماره ۲۹ که در تاریخ ۲۴ ژوئیه ۲۰۰۱ صادر شد به ماده چهار اختصاص دارد و فهرست حقوق غیر قابل تعلیق در این ماده را تکمیل می کند. در ماده ۴ میثاق گروه انگلیزی توسط دولت در شرایط اضطراری منع نشده چون جزو حقوق غیر قابل تعلیق نیست ولی منطق و عقل ایجاب می کند دولت تحت هیچ شرایطی حتی وقتی در وضعیت اضطراری قرار دارد اقدام به گرفتن گروگان نکند و کمیته بر این عقیده است که این نیز می تواند به لیست حقوق غیر قابل تعلیق اضافه شود. مورد دیگر اصل عدم تبعیض است، تبعیض نمی تواند از برای باشد بر این حفظ حیات دولت در مقابل به موارد

به جرأت می توان گفت که تعداد حقوقی که غیر قابل تعلیق است از تعداد انگشتان دست تجاوز نمی کند ولی در اینجا شاهد تحولاتی هستیم و کمیته حقوق بشر در افزایش تعداد حقوق غیر قابل تعلیق نقش بسزایی داشته است

رابطه یک رای بسیار مهم در ۱۴ مارس ۲۰۰۱ توسط دیوان آمریکایی حقوق بشر صادر شده است که در مورد قربانیان شکنجه در دوران دیکتاتوری در کشور پرو است.^(۳) دیوان آمریکایی بر این نکته تأکید دارد که عضو افرادی که منتهم به ارتکاب دادخواهی هستند، از آنجا که قربانیان را از حق دادخواهی محروم می کند مغایر با تعهدات دولتی است که به اینگونه معاهدات ملحق شده است. بعنوان نتیجه گیری می توان این سؤال را مطرح کرد که آیا روندی که بعد از تصویب کنوانسیون های حقوق بشری شاهد آن بودیم روند خوبی است؟ آیا باید از آرای محاکمی مثل دیوان بین المللی دادگستری استقبال کنیم یا اینکه روند فعلی از این خواهد شد که در آینده دولت ها به دیگر اسناد بین المللی حقوق بشری ملحق شوند یا در الحاق به این معاهدات اصرار داشته باشند از ترس اینکه تعهدات آنان محدود به تعهدات مکتوب نشود و نهایتاً شاهد افزایش روزافزون تعهدات حقوقی که مبتنی قراردادی دارد باشند؟

8. Loizidou v. Turkey, Judgment of 18 December 1996
9. C.CPR./C21/Rev./Add. 11
10. Hugo Rodriguez v. Uruguay, Communication No. 322/1988 Views of 9 August 1994
11. Case of Barrios Altos v. Peru, Judgement of 14 March 2001

کتاب اندیشه
جهانی شدن و آینده
دوموگراسی: منظومه
پساملی
پروکن هابراس
ترجمه کمال بولادی
شیر مرکز

کتاب حاضر مجموعه مقالاتی است که در قیاس مقالات سیاسی هابراس است که در مقام یک روشنفکر حوزه عمومی سیاسی گسستی به حساب می آید. پروکن هابراس طی حدود چهل سال یکی از پرفرودترین و تیزترین ناظران تحولات سیاسی جمهوری فدرال آلمان بوده است و به خاطر نوشته های اثرش در عرصه علمی و دانشگاهی و به واسطه تسلط عمیقش به تحولات فرهنگ سیاسی آلمان در زمینه آزادی و دموگراسی به اصلی ترین عضو روشنفکر سیاسی این کشور بدل شده است.

هابراس در این مجموعه مقالات به چای آن که استدلالهای عام نظری را برای برداشتن به مسائل آلمان به کار گیرد، از تاریخ و تجارت آثار آلمان برای استنتاج دادگستری استقبال کنیم یا اینکه روند فعلی از این خواهد شد که در آینده دولت ها به دیگر اسناد بین المللی حقوق بشری ملحق شوند یا در الحاق به این معاهدات اصرار داشته باشند از ترس اینکه تعهدات آنان محدود به تعهدات مکتوب نشود و نهایتاً شاهد افزایش روزافزون تعهدات حقوقی که مبتنی قراردادی دارد باشند؟

ایر به کیفیت عالی می اندیشید
سنگاپور مالزی دبی لبنان
کشت دانشوران
۸۸۸۹۹۳۳۷

چین
تورهای نوروز ۸۵
۰۲۱-۹۲۳۰۶۲۶۶-۸۸۹۳۶۶۶
۰۲۱-۹۲۳۰۶۲۶۶-۸۸۹۳۶۶۶

دلتابان
تورهای نوروز ۸۵
۰۲۱-۹۲۳۰۶۲۶۶-۸۸۹۳۶۶۶

چین
دبی
تور پکن - شانگهای ۱۲ روزه
۲۲ بهمن وعید نوروز
۸۸۷۷۹۴۲۰

چین
تور استانبول نوروز ۱۳۸۵
۰۲۱-۸۸۷۸۵۵۴۲-۸۸۷۸۵۵۴۲

برزیل
انگلستان
آویژگان
تورهای نوروز ۱۳۸۵
۰۲۱-۹۲۳۰۶۲۶۶-۸۸۹۳۶۶۶

اتریش
یونان
تور ویژه اروپا
۳ فروردین ۱۳۸۵

دلتابان
تور ویژه اروپا
۲۲ ۲۲ ۲۴ ۲۶

استانبول
تورهای نوروز ۸۵
۰۲۱-۸۸۷۸۵۵۴۲-۸۸۷۸۵۵۴۲

دبی
مالزی
تایلند
تورهای ارزان
نوروزی

دلتابان
تور ویژه اروپا
۲۲ ۲۲ ۲۴ ۲۶

آرمین پرواز
تور ویژه اروپا
۰۹۱۲ ۳۵۴۸۳۹۰

فروش یا اجاره
تعدادی جرثقیل با مشخصات زیر و قیمت مناسب
WWW.Machinery man.4T.Com

آگهی مزایده عمومی
شرکت آب و فاضلاب استان یزد در نظر دارد اقدام مشروعه ذیل را از طریق مزایده عمومی به فروش رساند.

ایران
پذیرش آگهی
تلفن: ۸۸۷۳۶۵۰۰

دبی
تایلند
مالزی
تور ویژه اروپا